

Таклиф ва муаммонинг катта-кичиги йўқ

Ўзбекистон тадбиркорлар мамлакатига айланади!

Сув ҳаёт-мамонт масаласими?

Миллат ғурури нима?

Я Н Г И Х А Ё Т У Ч У Н , Я Н Г И Ў З Б Е К И С Т О Н У Ч У Н !

9-yanvar
2025-yil 1 (1 103)

O'ZLiDeP

АХСР

Ҳаёт ҳикмати

Ўткир ҲОШИМОВ:

УСТОЗ – отангдан улуғ, деганлари бежиз эмас.
Ота ҳаёт беради.
Устоз эса яшашга ўргатади.
Туғилишдан кўра яшаш қийинроқ...

© 21asr.uz © XXI_asr@mail.ru @XXI

Gazeta 2004-yil 1-yanvardan chop etila boshlagan

ЙИЛ БОШИДА... САРҲИСОБ!

Азалдан таомил шундай: янги йил бошланса, ўтган йили барча соҳаларда эришилган катта-кичик ютуқ-муваффақиятлар обдон таҳлил қилинади ва ўз навбатида эришилмаган доvonлар, яъни йўл қўйилган камчиликлар танқидий назар билан кўриб чиқилади. Хўш, энди тарих мулкига айланган 2024 йил Ўзбекистоннинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ҳаётида қандай из қолдирди? Халқ фаровонлиги, турмуш даражамиз, бунёдкорлик бобида ва бошқа жабҳаларда қандай ўзгаришлар содир бўлди? Жаҳон ҳамжамияти олдидаги нуфузимиз қай даражада ошди? Бу каби ўнлаб, юзлаб саволларга, албатта, жавоблар топилиши зарур. Шунинг учун ҳам 2025 йилнинг аввалида ўтган йили маънавий, иқтисодий ва ижтимоий тармоқлар кесими бўйича экспертлар, журналистлар томонидан тайёрланган айрим мақолаларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

O'zLiDeP ОДАМЛАР ОРАСИДА!

Вақтнинг шиддатини кўринг, кечагина янги йилни кутаётган эдик: бир киприк қоққуни-мизча 2025 йилнинг биринчи ҳафтаси ниҳоясига етиб қолди. Ўтган йилнинг кузи адоғида парламент ва маҳаллий кенгашларга сайловлар бўлиб ўтгач, айрим шошқалоқ блогерлар ижтимоий тармоқларда ўзларича энди сиёсий партиялар “танаффус”га чиқиб кетса керак, деган мазмунда башорат қилишганиям рост. Лекин...

Аслида тўрт фаслда ҳам бу жараёнлар тўхтамайди. Ишонмаганлар бўлса, марҳамат, эртадан бошлаб Жиззах вилоятининг турли

қишлоқ ва маҳаллаларида Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг сайловчилар, жамоатчилик вакиллари билан навбатдаги учрашувларида қатнашсин, кузатсин. Юзма-юз мулоқотларда мамлакатимизда турли соҳаларда олиб борилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳияти, парламентдаги партия фракцияси фаолияти, шунингдек, одамларни ўйлантираётган муаммолар ва таклиф-мулоҳазалар таҳлил этилади.

Газетамизнинг келгуси сонларида ушбу мулоқотлар тафсилотлари батафсил ёритилади.

ТЕМИР ЙЎЛ

ЖАМИЯТ ВА ИҚТИСОДИЁТНИНГ ТРАНСФОРМАЦИЯ ДАСТАГИ

ТАҲЛИЛ ВА ТАЛҚИН

Ривожланган давлатлар иқтисодий таърибига аҳамият қаратадиган бўлса, уларда темир йўл транспорти тизими жуда ҳам юқори даражада ривожланган. Масалан, Франция ва Испания мисолида тезорар темир йўлларнинг иқтисодий таъсири буйича ўрганишлар, аксарият ҳолларда, темир йўл инфратузилмаси ўтган ҳудудларнинг аҳоли жон бошига тўғри келадиган ялли ички маҳсулоти (ЯИМ) ҳажми ушбу давлатларнинг бошқа ҳудудларидаги бундай кўрсаткичларга нисбатан юқорирак эканлиги аён бўлади.

Темир йўл терминаллари ҳудудни иқтисодий жиҳатдан давлатнинг бошқа минтақалари билан боғлиқлигини кучайтиради ва унинг атрофидаги иқтисодий фаолликни жонлантиради, ҳудуддаги ишлаб чиқариш ҳамда хизмат кўрсатиш соҳаларига кўпроқ сармояларнинг киришига сезиларли туртки беради. Таҳлилларга кўра, темир йўл орқали бозорга киришнинг атиги 1 фоизга ошиши Германиядаги тегишли ҳудуднинг ЯИМни 0,25 фоизга ўсишига олиб келган. Ҳозир кўрсаткичи иқтисодий жиҳатдан авваллари мамлакатнинг бошқа минтақалари билан кучли боғлиқ бўлмаган ҳудудларда янада юқорирак бўлган.

Шунинг билан бирга, темир йўл инфратузилмасининг мавжудлиги тегишли ҳудуд аҳолиси бандлигини таъминлаш борасида бир қанча имкониятлар яратиб беради. Жумладан, кўпгина давлатлар буйича ўтказилган таҳлиллар шуни кўрсатадики, темир йўл тизимида яратилган бир иш ўрни, ўз навбатида, иқтисодиётнинг бошқа соҳаларида ҳам қўшимча бир нечта иш ўринларини пайдо бўлишига олиб келади. Шунингдек, аҳолининг мобиллик даражасини, яъни кун давомида бошқа яқин ҳудудларга бориб ишлаб келиш имкониятининг яратилиши ҳам ҳудуд аҳолиси бандлигини таъминлашга ёрдам беради.

Янги ривожланган шаҳарлараро ва ҳудудий тезорар темир йўл тизими, шунингдек, мамлакатда туризм соҳасини янада ривожландиради, ҳудудларнинг туристик салоҳиятидан самарали фойдаланиш имконини ҳам яратади. Масалан, мамлакатнинг турли чеккалари ўзaro боғловчи 17 бекатдан иборат бўлган соатига камидан 300 километр тезликда ҳаракатланувчи тезорар поездлар учун

мўлжалланган биргина Шинкансен линияларининг ишга туширилиши Японияда дам олиш саёхатларининг 20 фоизга ошишига олиб келган.

Аҳоли мобиллигини таъминловчи серкатнов тезорар поездларга мўлжалланган ҳамда шаҳар жамоат транспорти инфратузилмасига самарали интеграция қилинган ҳудудий темир йўллар тизими катта шаҳарларнинг ривожланишига ҳам ижобий таъсир кўрсатиши мумкин. Жумладан, йўловчиларни ташиш вақтининг сезиларли даражада қисқариши ва хизмат сифати ўсиши аҳолининг темир йўл транспорти воситасида ўзи истиқомат қилиб турган ёндош шаҳарлардан ишга қатнашига имкон беради. Бу эса, ўз навбатида, метрополитен бўлган шаҳарнинг доимий аҳолиси сонини жуда ҳам тез суръатларда ошиб кетиши ва бу ҳолат келтириб чиқариши мумкин бўлган салбий оқибатлар (масалан, уй-жой нархларининг кескин кўтарилиши, шаҳар коммунал ва бошқа ижтимоий инфратузилмаларга тушадиган ортатқа босим) таъсирини юмшатиш имконини беради.

Шаҳар жамоат транспорти билан интеграцияланган ҳудудий темир йўллар шаҳарларда шахсий автомобиллар сонини камайтириш ва тегишлича автомобиллар ҳаракатланиши ва уларни тўхтаб туриши билан боғлиқ инфратузилмаларга йўналтирилган харажатларни камайтириши, улар ўрнига шаҳарларда қўшимча маиший ва яшил ҳудудларнинг барпо этиш имкониятини яратади. Бу жиҳатдан темир йўллардан фойдаланиш, шунингдек, атроф-муҳитга зарарли таъсирни ҳам сезиларли даражада қисқартиришга олиб келади. Зеро, куруқликдаги транспорт воситалари ишлаб чиқарадиган иссиқхона газини (CO2) умумий ҳажмининг атиги 0,2 фоизни темир йўл транспорти ҳиссасига тўғри келди. Автомобиллардан поездларга ўтиш нафакат углевод изини камайтиради, балки йўллардаги тирбандлик ҳамда йўл-транспорт ҳодисалари сонини ҳам камайтиришига олиб келади.

Демак, темир йўл инфратузилмасини ривожландириш мамлакатимиз иқтисодиёти ҳажмини сезиларли даражада ошириш, шунингдек, ҳудудларимизни ривожландириш, улар ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни кучайтириш ҳамда миллий иқтисодиётимизни жаҳон бозорларига интеграциясини кучайтиришда муҳим аҳамият касб этади.

Давлатимиз томонидан темир йўлларни ривожландиришга катта эътибор қаратиб келинаётганини эътироф этишимиз лозим. Ҳудуднинг 30 йил давомида мамлакатимизда 300 километрга яқин темир йўл янгитдан қурилиб, қайта тикланди, темир йўлларнинг 3000 километрдан ортқ қисми эса электрлаштирилди. Жумладан, Навоий – Учқудуқ – Султонувйи-стоғ – Нукус, Тошгузар – Бойсун – Қумқўрган темир йўллари, МДХ ҳудуддаги узунлиги буйича ягона бўлган 19,2 километрли Қамчиқ темир йўл туннели, Амударё орқали 423 метрли янги темир йўл-автомобиль қўшма кўприги каби объектларнинг қурилиши ва ишга туширилиши натижасида мамлакатимиз турли ҳудудларини бир-бири билан боғловчи яхлит темир йўл инфратузилмасини яратишга эришдик. Бугунги кунга келиб, мамлакатимиз темир йўлларининг умумий узунлиги 7,5 миң километрдан ошди.

Бир қатор шаҳарларимиз ўртасида тезорар поездлар қатнови йўлга қўйилди ва бундай йўналишлар кўлами кенгайиб бормоқда. Ушбу шаҳарлараро йўналишларда соатига 250 километр тезликда ҳаракатланиш имкониятига эга бўлган “Talgo 250” русумли тезорар поездлардан фойдаланилмоқда. Айрим таҳлилларга кўра, Ўзбекистон темир йўл тизимида юқори тезликда ҳаракатланувчи поездлардан аҳолининг 9 фоизи фойдаланади. Бу ўринда, 2025 йилдан бошлаб айрим ҳудудий темир йўл қатновлари ҳам янги тезорар электропоездлардан фойдаланиш бошланганини қайд этиб ўтишимиз лозим. Умуман олганда, мамлакатимизда тезорар поездлар сонини ошириш ва улар учун мўлжалланган темир йўллар инфратузилмасини ривожландириш буйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Ушбу йўналишдаги сайёҳ-ҳаракатларимиз натижаси ўлароқ бугунги кунга келиб темир йўл транспортида кунига ташиладиган йўловчиларнинг ўртача сонини 27 миң кишига етди. Юк ташишда ички бозордаги маҳсулотларнинг 5 фоизи, экспортга йўналтирилган маҳсулотларнинг 45 фоизи темир йўл орқали ташилмоқда. Шунинг билан бирга, иқтисодиётимизни янада ривожландириш учун юқоридаги кўрсаткичларни яна бир неча баробар оширишимиз талаб этилади. Бунинг учун биз нафақат янги йўлларни қуришимиз, балки шаҳарлараро ва ҳудудий йўналишлардаги қатновлар сонини ҳам бир неча қарра кўпайтиришимиз лозим

ва бундай имкониятга эгамиз. Биргина мисол, аҳолиси 9 миллионга яқин бўлган Швейцарияда ҳар куни темир йўл транспорти хизматидан тахминан ўрта ҳисобда 1,4 миллион киши фойдаланади; шунингдек, ички бозордаги маҳсулотларнинг тахминан 38 фоизи темир йўллар орқали ташилади.

Мамлакатимиз темир йўл тизимининг транзит имкониятларини ҳам ривожландиришимиз муҳим аҳамиятга эга. Узоқ йиллик сайёҳ-ҳаракатларимиз натижасида 2024 йилда бир қатор муҳим халқаро темир йўл транспорт коридорларини яратиш ва ишга тушириш борасида амалий ишлар бошлаб юборилди. Жумладан, ўтган йилнинг 27 декабрь кунини “Хитой – Қирғизистон – Ўзбекистон” темир йўли қурилишига шарт берилди. Ушбу янги темир йўли лойиҳасининг умумий узунлиги 532,5 километрни ташкил этиб, учта давлатни боғловчи йўналиш бўлиб 20 та бекат, 42 та кўприк ва 25 та туннель, замонавий транзит-логистика инфратузилмаси, омборхона ва терминаллар барпо этилиши режалаштирилган. Қурилаётган темир йўли линияси Евросоюз қитъасини боғловчи транспорт коридорининг жанубий бўғини бўлиб, Жануби-Шарқий, Ғарбий Осиё ва Яқин Шарқ бозорларига олиб борувчи транспорт инфратузилмаси билан боғланади. Янги темир йўл орқали йиллик юк ташиш ҳажми 15 миллион тоннагача етади.

Шунингдек, 2024 йил давомида юкларни темир йўл орқали қўшни давлатлардан Ўзбекистонга қисқа вақт ичида транзит етказилишини таъминлашга қаратилган муҳим йўналишлар очилди, синовдан ўтказилди. Жумладан, Хитой – Қозоғистон – Ўзбекистон йўналиши буйича юк ташишни ташкил этиш юзасидан эришилган келишувлар доирасида юкларни тезкор етказиб бериш ташкил этилиб, юк поезди рекорд 5 кун ичида 4486 км масофани босиб ўтди. Шунингдек, ўтган йили синов тартибидан Хиндистондан юклар Эроннинг Бандар Аббос портига денгиз орқали ҳамда Бандар Аббос портидан Сергели станциясига қадар темир йўл транспортида олиб келинди. Юк поезди умумий узунлиги 2673 километр бўлган темир йўлини 20 кунда босиб ўтди. Келгусида ушбу йўналиш буйича ташиш муддатини 15 кунга қисқартириш режалаштирилган.

Соҳадаги яна бир муҳим воқеалик 2024 йилда янги таҳрирдаги “Темир йўл транспорти

тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунини қабул қилиниши бўлди. Ушбу қонун 2025 йилнинг 1 январь кунидан қучга кирди. Янги таҳрирдаги қонун билан темир йўл транспортида йўловчи ташиш хизмати янада ривожландириш, ушбу соҳада соғлом рақобат муҳитини яратиш, тизимга хусусий секторни кенг жалб қилиш, йўловчиларга юқори даражада хизмат кўрсатилишини таъминлаш имкониятларини оширишда нодавлат сектори иштирокчини рағбатлантириш мақсадида темир йўллар соҳасида давлат-хусусий шериклик асосида лойиҳаларни амалга оширишнинг ҳуқуқий асослари яратилди. Янги қонун ҳужжати йўловчи ва юкларни хавфсиз ташишга бўлган эҳтиёлларни қаноатлантиришга ва хорижий инвестицияларни соҳага кенг жалб этиш, темир йўл транспорти ҳамда халқаро ташишлар соҳасида ҳамкорликни таъминлаштиришга хизмат қилади.

Амалга оширилаётган ислохотлар замирида темир йўл инфратузилмасини янада ривожландириш, қўшни давлатлар темир йўллари билан боғлиқлигини кучайтириш натижасида иқтисодиётимизнинг тез суръатларда ўсишини, ҳудудларимиздаги иқтисодий фаолликни ошириш орқали аҳолимизнинг яшаш шaroитларини янада яхшилаш, Ўзбекистон темир йўлларини трансминтақавий транспорт коридорларининг энг муҳим бўғини сифатида ўрин эгаллашини таъминлаш мақсадлари муважжасан.

Умид ЯКУБХОДЖАЕВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, O'zLiDeP фракцияси аъзоси

ЎЗБЕКИСТОН ФЕРМЕР, ДЕҲҚОН ХўЖАЛИКЛАРИ ВА ТОМОРҚА ЕР ЭГАЛАРИ КЕНГАШИ ЖАМОАСИ

халқимизни ва муқаддас турпонимизни кўз қорачиқидек асраб-авайлаш йўлида ўз зимидаги шарафли бурчини халол адо этаётган мард ва жасур ўғлонларимизни 14 январь ~ Ватан ҳимоячилари кунини ҳамда салтанатий муносибатларга атайди!
Ватанимиз мустақиллик, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаёти, сарҳадларимиз дахлсизлиги тунд кун ҳаммиса шонли кўларда эканига заррача шўбаҳамиз йўқ. Чунки сиз, аязлар биз учун доим мустақам қалқонсиз.
“Халқ ва армия ~ бир тану бир жондир” деган эзгу чонини ҳаётини исботи аслда шу.
Соҳ бўлинг, омон бўлинг, эзгу ништаларимиз рўёбо чиксин!
Тоғрайиминиз муносабат бўлсин!

“САМАРҚАНД СУВ ТАЪМИНОТИ” АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

14 январь – Қуролли кучлар ташкил этилганининг 33 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари кунини муносабати билан олижаноб, жонозон халқимизни ҳамда муқаддас қасамёдига содиқ қолиб, масъулиятли ва шарафли бурчини ерда ҳам, кўкда ҳам ҳалол адо этаётган мард, баҳодир ва довюрак ҳарбийларимизни чин юракдан қутлайди!
Барчангизга оилавий хотиржамлик, мустақам соғлиқ, омад ҳаммиса ёр бўлсин!

